

с/ккрг)

К-58

Турар Кожомбердиев

Жалакай Жантай

«Көлчүктөгү ай»

4-китеп

УДК 821.51-93
ББК 84 Ки 7-5
К58

Кожомбердиев Т.
К58 Жалакай Жантай: 4 китеп
Б.:2016.- 24 б. - (Келчүктөгү ай)

ISBN 978-9967-28-091-5

Урматтуу бөбөктөр!

Кыргыз элинин классик акыны Турар Кожомбердиевдин «Көлчүктөгү ай» аттуу балдарга арналган ыр жыйнагы анын тунгуч чыгармасы болуп саналат. Акындын "Көлчүктөгү ай" китеби 1961-жылы жаңы жарык көргөндө кыргыз адабиятына башкача жаңылык жана чоң ачылыш жаратканы менен эсте калган. Бул китеп аркылуу кыргыз эли Турарды тубаса акын, нукура талант деп тааный баштаган. Акындын балдарга арнаган ырлары тарбиялык мааниси өтө зор жана пайдалуу экенин мезгил тастыктап келет. Көпчүлүк балдардын суроосу менен 1977-жылы «Көлчүктөгү ай» экинчи жолу басылып чыккан. Акындын замандашы, калемдеши Анатай Өмүркановдун айтымында, Турар Кожомбердиев ушул алгачкы китеби аркылуу эле кыргыз адабиятына дүйнөгө балдардын көзү менен караган, баланын психологиясын кылдат өздөштүргөн акын келгенин көрсөткөн: *«Турар поэзияга үйрөнчүк болуп көлгөн жок. Көлгөндө эле кыргыз поэзиясынын катуу жабылып калган каалгасын шарт ачып, тиш каккан чеберлер отурчу секиге чыгып отурду. Секи ага, ал секиге жарашты. Кез ачып көргөн «Көлчүктөгү ай» кыргыз балдар поэзиясынын туу чокусунда Чолпон жылдыз болуп, түбөлүккө жаркырап калды. Чындыгын айтканда, Турарга чейинки кыргыз балдар поэзиясы «Торпогум», «Мышыгым» деген өтө жөнөкөй деңгээлдө эле. «Көлчүктөгү ай» балдардын балалык кулк-мүнөз, ой-кыялын таасын чагылдырууда мурда кыргыздын бир да акыны кербөгөн нерселерди көрүп, аны көмөлине келтиргендиги менен поэзия сүйүүчүлөрүнүн жан дүйнөсүнө бүлүк салды, таң калтырды, жаңылык алып келди».*

Турар Кожомбердиевдин чыгармаларынын арасынан эң алгачкы «Көлчүктөгү ай» китебин акындын 75 жылдык мааракесине карата балдарга тартуулоо азыркы мезгилдин талабы деп ойлойм. Анткени китеп дүкөндөрүндө кыргыз тилинде жаш балдарга арналып жазылган сапаттуу китептер жокко эсе. Ошол себептен мен, атам - Турар Кожомбердиевдин китептеринин арасынан "Көлчүктөгү ай" китебин биринчи жаңыча чыгарууну туура көрдүм. "Көлчүктөгү ай" китебинин бул жаңы басылышында акындын ар бир ырына ылайыкташтырылып образдуу тартылган жаңы сүрөттөр пайдаланылды. Ал эми кызыктуу ырларды коштогон керкөм сүрөттөр китептин көлөмүн да эзлерин эске алсак, бул жолу "Көлчүктөгү ай" тогуз сериядан турган китепчеге айланды.

Балдар, бул китеп силерге да бардык жагынан кызыктуу жана баалуу көркөм дөөлөт болуп калат деп ишенем. Андыктан алдыда силер менен кызыктуу жолугушууларга чейин саламатта болгула.

Бул китептердин басылып чыгышына көмөк көрсөтүп, жардам берген инсандарга да терең ыраазычылык билдирем.

Китептин түзүүчүсү - Кожомбердиева Нургуль Тураровна

K4803300200-16

ISBN 978-9967-28-091-5

УДК 821.51-93

ББК 84 Ки 7-5

© Кожомбердиев Т., 2016

Турар Кожомбердиев

Жалакай Жантай

“КӨЛЧҮКТӨГҮ АЙ”

4 китеп

~~27593~~

ЖАЛАКАЙ ЖАНТАЙ

Жалбыракка шыбырап,
Жамгыр септи дыбырап.
Чеп үйгөнү бараттык
Бир топ балдар ыр ырдап.
Бир кездерде Жантайбек
Жатып калды чалкалап,
Энекелеп бакырып,
Эки бутун калкалап.
- Ашымахун бутумду
Басып кетти талкалап.
- Кой, тур, - десек болбостон.
Жантай жатты бырылдап.
Бир кездерде арт жактан
Күчүк чыкты ырылдап.
Сынайлы деп Жантайды
Чуркап калсак дырылдап,
Жантайбекти карасак,
Бардыгынан ири алда
Качып барат зырылдап.

ЖАШЫНМАК

Токон, Ташын,
Адыл, Ашым
Жашынышты бачым.
Издеп жүрөт Касым.

Келе жатса Касым
Чыгарып башын:
- Мен бул жерде жокмун, - дейт
Кичинекей Ашым.

ТҮН ОРТОСУНДА

Түн ортосу. Өчкөн үйдүн чырагы,
Айлананын уктап жаткан убагы.
Ушул маалда кезүн ачып Токторбек
Апасынан алма бер деп сурады.
- Көрчү, уулум, үйдүн ичи караңгы,
Ушул кезде ойгоо жүргөн калдыбы?
Укта, секет, энекеңди кыйнабай,
Уктап калды алмалардын бардыгы.

ИНИСИНЕ АГАСЫ

-Күнде эле ээрчип аласың,
Эми качан каласың?
Түшүнбеген айтканды
Деги кандай баласың,
- Сен кетесиң мектепке,
А мен үйде ар дайым.
Тилиңди алып жүремүн,
Эртең үйде калайын.
Бүгүн эле бир жолу
Китебиңди мектепке
Көтөрүшүп барайын.

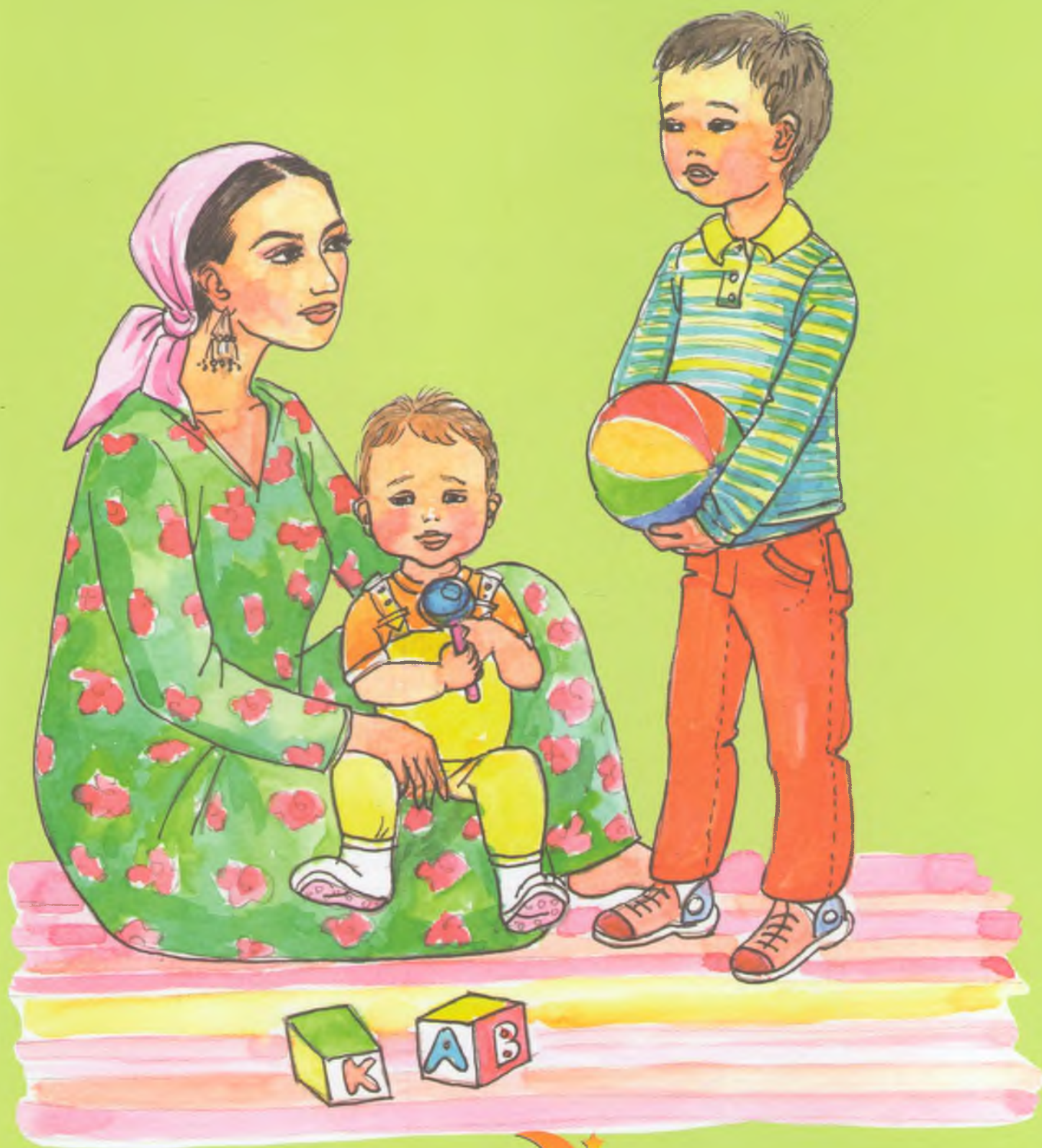

ЧОҢМУНБУ ЖЕ....

Бебөгүмдү ыйлатсам,
Апам мени «чоңсуң», -дейт. –
Кичүүлөрдү ыйлаткан,
Кантип жакшы болсун дейт.

А чоң болсом эмнеге,
Маалим агай «жашсың», - деп,
Албай койду мектепке
Жетиден жашың ашсын деп?

ЖҮКӨН

Картаң эне Күлайым
Мындай деди Жүкөнгө:
- Туз апкөлчи, чырагым,
Чуркап барып дүкөнгө.
- Дайым эле мөн барам,
Айтпайсыңбы Бүкөнгө.
Кайра эне Күлайым
Мындай дөди Жүкөнгө:
- Алма бөрип жатат дейт,
Баргандарга дүкөндө.
- Азыр чуркап барайын,
Айта көрбө Бүкөнгө.

КҮЧҮГҮМ

Кууп калсам жүгүрүп,
Күчүгүмдү шашылып,
Качып кетип борс үрүп,
Калат тамга жашынып.

Ойногондо жашынмак...
Жакшы керет кууганды.
Мен жашынаар кезекте
Билбейт көзүн жумганды.

БУЛ ЧЫНДЫКПЫ?

Тыңшап турсам Зарылыкты,
Тыңшап турсам Муңдукту,
Кыйкырышып сүйлөштү
Мөн укпаган шундукту.
- Уккулачы, бөбөктөр!
Мына булар чындыкпы?

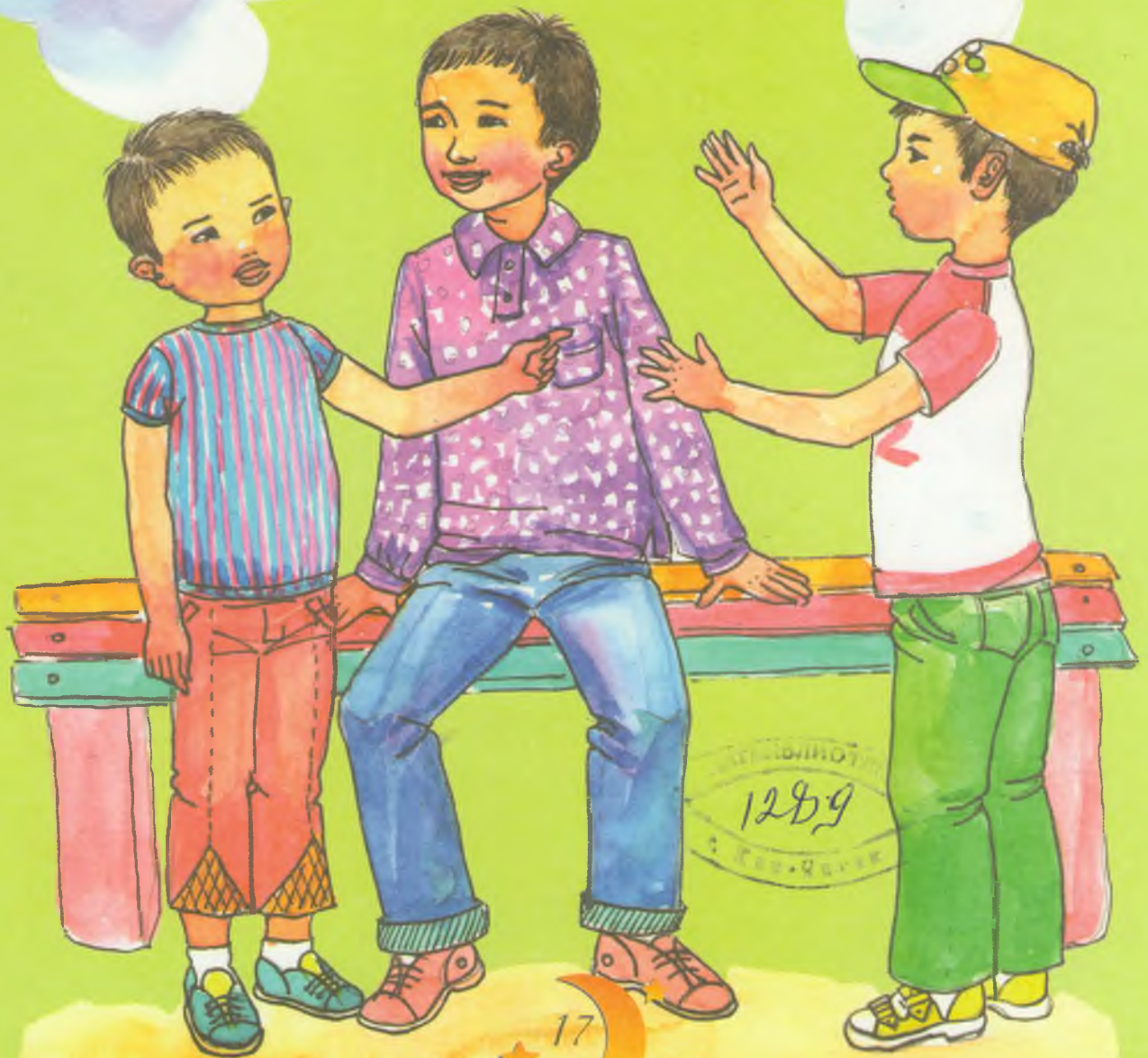
Зарылык –

Чымчык болуп чыркырап,
Учуп чыгам дыркырап.
Канатымдын күүсүнөн
Тоолор кулайт быркырап.
Минип алып булутту
Айга барам зыркырап.

Муңдук -

Мөн кыйкырсам күрүлдөп,
Жер силкинет дүрүлдөп.
Учуп келип күлүк ай
Жерге конот зирилдеп.
Тун ичинде жарк этип,
Күн көрүнөт күлүңдөп.

КҮН НУРУ

Жылтылдатып санатсыз
Жыбыраган шиберди...
Күлмүң этип заматта
Күн нурларын жиберди...

Уялдырды күн нуру
Уктап жаткан балдарды.
Сакалынан епкүлөп,
Эркелетти чалдарды.

Күлүп ийип кылтыйып,
Күндүн мурду кызарды.
Кирпиктери чачырап
Узаргандан узарды...

Турар Кожомбердиев
“КӨЛЧҮКТӨГҮ АЙ”

4-китеп

Жалакай Жантай
Бөбөктөр жана кенже балдар үчүн
Ырлар

Мазмуну:

Жалакай Жантай.....	2-3
Жашынмак.....	4-5
Түн ортосунда.....	6-7
Инисине агасы.....	8-9
Чоңмунбу же.....	10-11
Жүкөн.....	12-13
Күчүгүм.....	14-15
Бул чындыкпы?.....	16-17
Күн нуру.....	18-19

Басмага даярдаган: Кожомбердиева Нургуль
Сүрөтчүсү: Исраилова Динара
Демөөрчүсү: Кожомбердиев Карыбай
Компьютердик дизайн: Лазаренко Георгий

Кагаз форматы: 84x55 1\16, 1.5 фпл.
Нускасы 3000 экз.

“Continent Print” ЖЧКсында басылды.
720054 Бишкек ш., Интергельпо көчөсү, 1.

27593

